

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра підприємництва та організації агробізнесу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

_____ **Діброва А.Д.**
“ _____ ” _____ 2019 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри підприємництва
та організації агробізнесу

Протокол № 18 від “_4”_06_2019 р.

Завідувач кафедри

_____ **Ільчук М.М.**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“Організація виробництва”**

для підготовки фахівців освітнього ступеню «бакалавр» галузі знань 05
«Соціальні та поведінкові науки» зі спеціальності 051 «Економіка» за
спеціалізацією «Економіка підприємства» (за видами економічної діяльності)

Факультет економічний

Розробники: Ільчук Микола Максимович, д.е.н., професор

Коновал Іван Андрійович, к.е.н., доцент

Київ – 2019 р.

1.Опис навчальної дисципліни

Організація виробництва

(назва)

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Галузь знань	<u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> (шифр і назва)	
Спеціальність	<u>051 «Економіка»</u> (шифр і назва)	
Спеціалізація	<u>Економіка підприємства</u> (шифр і назва)	
Освітньо-кваліфікаційний рівень	<u>бакалавр</u> (бакалавр, спеціаліст, магістр)	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	нормативна	
Загальна кількість годин	_____144_____	
Кількість кредитів ECTS	_____4_____	
Кількість змістових модулів	_____3_____	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	_____ (назва) _____	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	4, 2 СТ	4
Семестр	7	6,7
Лекційні заняття	30 год.	20 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	20 год.
Лабораторні заняття	0 год.	0 год.
Самостійна робота	84 год.	104 год.
Індивідуальні завдання	0 год.	0 год.
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	_____4_____ год. _____5_____ год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування теоретичних знань і навичок із раціональної організації виробництва та використання методів підвищення ефективності функціонування підприємства.

Завдання: 1) вивчення теоретичних засад із раціональної організації виробництва в аграрних формуваннях; 2) набуття практичних навичок щодо раціональної організації виробництва та використання методів підвищення ефективності функціонування підприємства.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- теоретичні основи організації виробництва;
- організацію комплексної підготовки виробництва та процес організаційного проектування та раціоналізації виробничих систем;
- організацію трудових процесів та нормування праці;
- організацію діяльності підрозділів основного виробництва та виробничої інфраструктури підприємства.

вміти:

- впроваджувати заходи, які спрямовані на гармонійне поєднання типів і методів організації виробництва з метою забезпечення оптимізації виробничих процесів, ефективного використання їх основних елементів та досягнення високих виробничих і економічних показників в діяльності підприємства;
- обґрунтовувати організаційні заходи із забезпечення зростання продуктивності праці шляхом удосконалення її організації, високої якості виробленої продукції та її конкурентоспроможності;
- розробляти та економічно обґрунтовувати доцільність впровадження організаційних проектів з розвитку виробничих систем підприємства;

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА

Тема лекційного заняття 1. Тема 1. Організаційні основи виробництва

Формування науки про організацію. Передумови, сутність і суспільне значення виробничої діяльності в сучасних умовах. Сутнісно-змістова характеристика виробництва. Цілі й завдання виробництва. Взаємозв'язок технології та організації виробництва. Виробнича функція. Характеристика ресурсних складових виробництва. Моделі виробничої функції та оцінювання продуктивності. Процес організації: зміст, елементи процесу організації, суб'єкти організації.

Тема лекційного заняття 2. Виробничі системи

Поняття виробничої системи, її складові елементи та структура. Інформаційні та матеріальні потоки виробничої системи. Класифікація виробничих систем. Взаємодія виробничої системи із зовнішнім середовищем.

Закони формування і функціонування виробничих систем. Закони статичної організації виробничих систем. Закони розвитку виробничих систем: синергії, пропускну здатності, оптимального співвідношення параметрів, інерції, еластичності, безперервності вдосконалення. Загальні відмінні особливості і властивості виробничих систем.

Принципи організації виробництва: пропорційність, прямоочність, оптимальність, безперервність, ритмічність, гнучкість, системність тощо.

Поняття системи ведення господарства, її роль в організації діяльності різних видів сільськогосподарських підприємств. Фактори, що визначають формування системи ведення господарства.

Системи господарства за галузями і елементами виробництва. Система галузей рослинництва, її елементи та їх організаційно-економічне значення. Система галузей тваринництва, її елементи та їх організаційно-економічне значення. Система допоміжних, обслуговуючих і підсобних промислових виробництв, її елементи та їх організаційно-економічне значення.

Підприємство – як складна виробнича система. Види продукції. Техніко-виробнича база та її складові. Ієрархічна структура виробничої системи підприємства. Рівні організованості та особливості створення виробничих систем. Сучасні виробничі стратегії та концепції гнучкості й мобільності виробничих систем.

Види сільськогосподарських підприємств і об'єднань та їх організаційно-економічні основи.

Тема лекційного заняття 3. Виробничий процес і організаційні типи виробництва

Суть та види технологій. Поняття технологічного процесу. Види технологічних процесів. Сутність, зміст і структура виробничого процесу. Класифікаційні ознаки основних, допоміжних і обслуговуючих виробничих процесів. Характеристика стадій основного виробництва різних галузей. Характеристика, правила й порядок розробки технологічних операцій і процесів. Чинники, що впливають на структуру виробничого процесу. Особливості розподілу виробничих процесів за характером об'єкта виробництва.

Сутність і призначення принципів раціональної організації виробничого процесу: диференціації, концентрації, інтеграції, спеціалізації, пропорційності, паралельності, безперервності, ритмічності, автоматичності, гнучкості. Об'єкти й результати комплексного застосування принципів організації виробничого процесу.

Поняття типу організації виробництва. Порівняльна техніко-економічна характеристика організаційних типів виробництва. Організаційно-технічний рівень виробництва: сутність, методи визначення.

Тема лекційного заняття 4. Виробнича структура підприємства та організація процесу виробництва в просторі

Принципи побудови організації «ідеального» процесу: спеціалізація, пропорційність, прямоточність. Поняття про загальну та виробничу структури. Види виробничих структур підприємств. Вимоги оптимізації взаємозв'язків усередині виробничої системи. Чинники впливу на територіальне розміщення засобів виробництва: характер виробничого процесу, масштаб виробництва, характер та ступінь спеціалізації, охоплення життєвого циклу продукції. Організація використання земельних ресурсів у сільськогосподарських підприємствах. Організаційно-економічне обґрунтування землекористування. Правові основи землекористування в Україні. Організація кількісного і якісного обліку земель, трансформація земель, державний контроль за використанням і охороною земель. Показники, що характеризують виробничу структуру. Шляхи вдосконалення виробничих структур.

Тема лекційного заняття 5. Організація виробничого процесу в часі

Сутність, структура та характеристика виробничих циклів. Визначення чинників тривалості циклу та її техніко-економічне значення. Сфера застосування виробничого циклу.

Вплив технологічного процесу на рух предметів праці. Види поєднання операційних циклів (видів руху предметів праці по операціях виробничого процесу): послідовний, паралельний і паралельно-послідовний. Розрахунок тривалості виробничого циклу простого процесу. Визначення виробничого циклу складного процесу. Використання сіткового графіка для визначення тривалості виробничого циклу. Умови ефективного застосування способів поєднання операцій у різних типах виробництва.

Зниження трудомісткості операцій за рахунок удосконалення конструкції та технології. Збалансованість виробництва, раціоналізація процесів транспортування, складування та контролю. Удосконалення нормативної бази, планів-графіків, диспетчерування виробничого процесу.

Тема лекційного заняття 6. Одиничний та партійний методи організації виробництва

Сутність методу організації виробництва у просторі та часі. Характеристика перервного, напівперервного й безперервного виробничого

процесу. Одиничний, партійний та потоковий методи організації виробництва. Чинники, що визначають вибір методів організації виробництва.

Основні ознаки непотокового методу організації виробництва. Форми спеціалізації непотокового виробництва. Технологічна форма організації виробництва та її характеристика. Організація предметно-замкнутих ділянок та їх характеристика. Предметно-групової форма організації непотокового виробництва та її характеристика.

Тема лекційного заняття 7. Організація потокового та автоматизованого виробництва

Сутнісно-змістова характеристика потокового методу. Основні його ознаки й умови організації. Техніко-економічна характеристика потокового виробництва. Класифікація поточкових ліній. Особливості та основні техніко-економічні показники видів поточкових ліній. Методика розрахунку параметрів поточкових ліній. Способи синхронізації виробничих процесів. Транспортні засоби й технологічне планування поточкових ліній.

Загальна характеристика та види автоматичних ліній. Продуктивність і компонування автоматичних ліній. Гнучкі автоматизовані виробництва (ГАВ) та гнучкі виробничі системи (ГВС). Сутність гнучкості та принципи її розрахунку.

Змістовний модуль 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ОСНОВНОГО ВИРОБНИЦТВА ТА ВИРОБНИЧОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Тема лекційного заняття 1. Організація виробництва в галузі рослинництва

Завдання і шляхи збільшення виробництва продукції рослинництва. Спеціалізація галузі рослинництва. Організаційно-економічне оцінювання застосування інтенсивних технологій під час виробництва продукції рослинництва.

Виробничі типи і розміри підприємств. Міжгосподарська кооперація та агропромислова інтеграція підприємств у галузі рослинництва. Організація системи сівозмін і структури посівних площ. Організаційно-економічне оцінювання сільськогосподарських культур відповідно до призначення вироблюваної продукції. Організаційно-економічне обґрунтування структури посівних площ, системи сівозмін залежно від природно-економічних зон і виробничого типу підприємства.

Організації виробничих процесів у галузі рослинництва.

Організація основного обробітку ґрунту. Комплекс робіт з основного обробітку ґрунту. Підготовка поля до виконання робіт. Організація праці на основному обробітку ґрунту та раціоналізація виробничих процесів.

Організація внесення добрив. Прямоточна і перевантажувальна технологічні схеми внесення мінеральних добрив. Прямоточна, перевальна і двофазна технологічні схеми внесення органічних добрив. Вибір раціональної технології внесення добрив.

Організація передпосівного обробітку ґрунту. Комплекс робіт із передпосівного обробітку ґрунту.

Організація посівних робіт. Підготовка поля до сівби. Комплектування агрегатів. Організація і планування праці на посівних роботах.

Організація догляду за посівами. Комплекс робіт з догляду за посівами.

Схеми оброблення посівів проти шкідників, хвороб і бур'янів. Вибір раціональної технології оброблення посівів.

Організація праці та виробничих процесів під час збирання врожаю основних сільськогосподарських культур.

Особливості організації виробництва кормів.

Особливості організації виробничих процесів у культивацийних спорудах.

Особливості організації товарного виробництва плодів, ягід і винограду.

Тема лекційного заняття 2. Організація виробництва в галузі тваринництва

Організація скотарства. Виробничі типи спеціалізованих скотарських підприємств і виробничих об'єднань. Поєднання скотарства з іншими галузями в підприємствах виробничих типів. Внутрішньогалузева технологічна спеціалізація і міжгосподарське виробниче кооперування у скотарстві. Раціональні розміри підприємств, комплексів і ферм різних виробничих напрямів.

Організація відтворення стада великої рогатої худоби. Організаційно-економічне обґрунтування структури та обороту стада, рівномірних і сезонних отелень і надходження продукції.

Організація виробництва молока. Особливості організації потоково-цехової системи виробництв молока.

Організація дорощування і відгодівлі великої рогатої худоби. Організаційно-економічне обґрунтування поточності та ритмічності виробництва у скотарстві. Організація основних виробничих процесів у скотарстві. Організація годівлі великої рогатої худоби. Приготування і роздача кормів залежно від виду корму, системи і способів утримання великої рогатої худоби, наявності засобів механізації та розмірів ферм. Організація машинного доїння корів на фермах з прив'язним і безприв'язним їх утриманням. Вибір раціонального способу доїння і типу доїльної установки. Організація праці операторів машинного доїння та раціоналізація виконання операцій під час машинного доїння корів.

Організація прибирання скотарських ферм залежно від способу утримання худоби і технологічних рішень з видалення та використання гною.

Організація свинарства. Виробничі типи спеціалізованих свинарських підприємств. Поєднання свинарства з іншими галузями в підприємствах різних виробничих типів. Внутрішньогалузева (технологічна) спеціалізація і міжгосподарське кооперування у свинарстві. Раціональні розміри свинарських

підприємств і ферм різних виробничих напрямів. Комплекси з індустріального виробництва продукції свинарства.

Організація відтворення стада свиней за різних напрямів розвитку галузі в різних типах спеціалізованих підприємств. Організаційно-економічне обґрунтування структури і обороту стада, раціональних систем одержання приплоду.

Види та організація відгодівлі свиней. Особливості організації виробництва свинини на промисловій основі. Розміри цехів технологічних груп тварин, обсяг виробництва продукції. Організаційно-економічне обґрунтування потоковості і ритмічності виробництва у галузі.

Організація основних виробничих процесів у свинарстві. Приготування і роздача кормів залежно від розміру комплексу, ферми, умов утримання і типу годівлі свиней. Водопостачання свиноферм (комплексів) і регулювання мікроклімату. Організація прибирання ферм (комплексів) залежно від способу утримання свиней і технологічних рішень щодо видалення та використання гною. Досвід діяльності передових вітчизняних і зарубіжних свинарських підприємств.

Організація вівчарства. Виробничі типи вівчарських підприємств. Поєднання вівчарства з іншими галузями у підприємствах різних типів. Раціональні розміри вівчарських підприємств, спеціалізованих ферм різних виробничих напрямів. Розміри отар овець.

Організація відтворення стада овець за різних напрямів розвитку галузі та різних типів спеціалізованих підприємств. Організація основних виробничих процесів у вівчарстві. Організація відгодівлі і нагулу овець.

Організація птахівництва. Виробничі типи спеціалізованих птахівницьких підприємств. Внутрішньогалузева (технологічна) спеціалізація і міжгосподарське кооперування у птахівництві. Раціональні розміри птахівницьких підприємств, різних виробничих напрямів. Інтеграційні формування у птахівництві.

Системи і способи утримання птиці, їх організаційно-економічне обґрунтування. Спеціалізовані засоби виробництва в галузі, організація їх використання.

Організація промислового виробництва продукції птахівництва. Організація відтворення стада птиці на племінних і товарних підприємствах. Організаційно-економічне обґрунтування структури та обороту стада і надходження продукції. Організація інкубації яєць, вирощування і утримання ремонтного молодняку, поголів'я батьківського стада, промислового стада.

Організація основних виробничих процесів. Організаційно-економічне обґрунтування різних способів виконання робіт у птахівництві. Організація годівлі птиці залежно від способів її утримання.

Організаційно-економічне обґрунтування потоковості і ритмічності виробництва у птахівництві.

Організація промислової переробки яєць і м'яса птиці, їх організаційно-економічне обґрунтування.

Організаційно-економічні аспекти безвідхідного виробництва продукції птахівництва: переробка відходів та їх використання у сільському господарстві.

Зарубіжний та вітчизняний передовий досвід організації галузі.

Тема лекційного заняття 3. Організація допоміжних виробництв

Сутність та місце технічного обслуговування в системі основного виробництва. Розвиток та адаптація інфраструктури до внутрішніх і зовнішніх змін виробництва. Класифікація підсобних виробництв і промислів.

Передумови та завдання формування системи обслуговування виробництва. Організація зберігання, обліку та забезпечення робочих місць оснащенням. Шляхи скорочення витрат на виробництво технологічного оснащення. Класифікація переробних підприємств. Сучасні тенденції організації переробних підприємств та механізмів підвищення рівня прибутковості господарювання.

Завдання технічного обслуговування та ремонту засобів праці. Системи ремонтного обслуговування устаткування. Нормативна база ремонтного виробництва. Шляхи зниження витрат на утримання, ремонт і експлуатацію устаткування. Організаційно-технічний прогрес у ремонтному виробництві. Зарубіжний досвід комплексного експлуатаційного обслуговування.

Тема лекційного заняття 4. Організація обслуговуючих господарств

Завдання та структура транспортного господарства. Системи організації внутрішньозаводських транспортних потоків. Визначення величини вантажопотоків, вантажообігу та системи перевезень. Класифікація транспортних засобів. Вибір транспортної системи й розрахунок потреби в рухомому складі. Показники використання транспортних засобів. Організація транспортного обслуговування робочих систем. Шляхи вдосконалення роботи транспортного господарства на підприємстві.

Матеріальні ресурси та їх потоки у виробничій системі. Завдання, функції та структура складського господарства. Класифікація матеріальних ресурсів. Визначення потреби в матеріальних ресурсах. Класифікація складських приміщень. Розрахунок корисних площ складських приміщень і устаткування складів. Порядок приймання, збереження й видачі матеріалів зі складів. Логістичні системи матеріального обслуговування. Показники роботи складського господарства. Напрями вдосконалення матеріального обслуговування виробництва. Роль енергії у виробництві. Структура енергетичного господарства та органи управління. Методи визначення потреби в енергоресурсах. Норми й нормативи енергоспоживання. Діагностика устаткування, мереж та контроль за використанням енергоресурсів. Сучасні регулювальні системи енергоспоживання. Організація ремонту енергоустаткування. Основні напрями енергозбереження.

Тема лекційного заняття 5. Організаційно-виробниче забезпечення якості та конкурентоспроможності продукції

Еволюція технології та поняття якості. Основні вимоги до якості продукції. Класифікація показників якості. Стандартизація процесів, продукції та послуг. Засоби вимірювання та методи оцінювання якості. Система забезпечення якості та її елементи.

Системне управління якістю на основі ДСТУ ISO 9000-2001. Моделі системи якості. Елементи системи якості. Документація системи якості. Особливості системи якості в аграрному виробництві та продуктів її переробки. Зарубіжний досвід управління якістю продукції. Види й методи технічного контролю якості: попереджувальний, статистичний. Розрахунки параметрів якості. Статистичне регулювання технологічних процесів і приймальний контроль.

Сутнісно-змістова характеристика конкурентоспроможності продукції та методів розрахунку.

Сутність і завдання сертифікації продукції. Атестація виробництв. Сертифікація систем якості. Оцінювання якості проектів, технологій.

Змістовий модуль 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА ТА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВИРОБНИЧИХ СИСТЕМ ПІДПРИЄМСТВА

Тема лекційного заняття 1. Комплексна підготовка виробництва до випуску нової продукції

Система створення та освоєння нової продукції. Життєвий цикл продукції (процесів) та характеристика етапів. Сучасні концептуальні підходи до зміни продукту. Сутність комплексної підготовки виробництва та її складові. Особливості створення та освоєння продукту: етапи, процедури. Організаційні форми й методи досліджень, проектування та освоєння виробів.

Організація науково-технічних досліджень і проектно-конструкторської підготовки. Сутнісно-змістова характеристика досліджень. Поняття, цілі й завдання проектно-конструкторської підготовки.

Технологічна та екологічна підготовка. Цілі, зміст та логіка технологічної підготовки. Системи технологічної підготовки виробництва. Види технологічних процесів. Екологічні стандарти. Моніторинг впливу технології виробництва на довкілля. Планування та реалізація заходів для зменшення забруднення середовища від виробничого процесу.

Організаційно-економічна підготовка виробництва та освоєння нового продукту. Зміст і завдання організаційно-економічної підготовки. Проектування та впровадження нових форм і методів організації виробничих і трудових процесів. Організація освоєння продукту на виробництві. Методи освоєння нової продукції.

Тема лекційного заняття 2. Організаційне проектування виробничих систем

Передумови та сутність організаційного проектування. Цілі, завдання та зміст організаційного проектування. Етапи оргпроекування. Методи та принципи організації проектних робіт. Установлення еталонів проекту організації виробничої системи. Методологія оцінювання ефективності оргпроекування.

Оцінювання рівня організаційної, функціональної, елементної побудови виробничої системи на рівні дільниці. Аналіз економічних показників та оцінювання організаційно-технічного рівня діючого виробництва. Розробка заходів щодо вдосконалення організації виробництва.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА												
Тема 1. Організаційні основи виробництва	4	1	1	-	-	2	4	1	1	-	-	2
Тема 2. Виробничі системи	4	1	1	-	-	2	4	1	1	-	-	2
Тема 3. Виробничий процес і організаційні типи виробництва	4	2	-	-	-	2	4	1	-	-	-	3
Тема 4. Виробнича структура підприємства та організація процесу виробництва в просторі	5	1	2	-	-	2	5	1	-	-	-	4
Тема 5. Організація виробничого процесу в часі	5	1	2	-	-	2	5	1	-	-	-	4
Тема 6. Одиничний та партійний методи організації виробництва	3	1	-	-	-	2	3	1	-	-	-	2
Тема 7. Організація потокового та автоматизованого виробництва	3	1	-	-	-	2	3	-	-	-	-	3
Разом за змістовим модулем 1	28	8	6	-	-	14	28	6	2	-	-	20
Змістовий модуль 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ОСНОВНОГО ВИРОБНИЦТВА ТА ВИРОБНИЧОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ												
Тема 1 Організація виробництва в галузі рослинництва	24	6	8	-	-	10	24	1	2	-	-	21
Тема 2 Організація виробництва в галузі тваринництва	22	6	6	-	-	10	22	1	2	-	-	19
Тема 3 Організація допоміжних виробництв	8	2	2	-	-	4	8	1	2	-	-	5
Тема 4 Організація обслуговуючих господарств	8	2	2	-	-	4	8	1	2	-	-	5
Тема 5 Організаційно-виробниче забезпечення якості та конкурентоспроможності продукції	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8
Разом за змістовим модулем 2	70	18	20	-	-	32	70	4	8	-	-	58

Змістовий модуль 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА ТА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВИРОБНИЧИХ СИСТЕМ ПІДПРИЄМСТВА												
Тема 1. Комплексна підготовка виробництва до випуску нової продукції	12	2	2	-	-	8	12	1	1	-	-	10
Тема 2 Організаційне проектування виробничих систем	10	2	2	-	-	6	10	1	1	-	-	8
Разом за змістовим модулем 3	22	4	4	-	-	14	22	2	2	-	-	18
Усього годин	120	30	30	-	-	60	120	12	12	-	-	96
Курсовий проект (робота) з _____ (якщо є в робочому навчальному плані)		-	-	-	-	-		-	-	-	-	-
Усього годин	120	30	30	-	-	60	120	12	12	-	-	96

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА		
1	Організація виробничого процесу на підприємстві	2
2	Організація земельних угідь та сівозмін	2
3	Організація засобів виробництва	2
Змістовий модуль 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ОСНОВНОГО ВИРОБНИЦТВА ТА ВИРОБНИЧОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ		
4	Планування врожайності с.-г. культур	2
5	Економічна оцінка с.-г. культур	2
6	Організація сівозмін	2
7	Виробнича програма з рослинництва	2
8	Організація насінництва	2
9	Організація використання продукції рослинництва	2
10	Організація скотарства	2
11	Організація свинарства	2
12	Організація птахівництва	2
13	Організація кормової бази	2
Змістовий модуль 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА ТА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВИРОБНИЧИХ СИСТЕМ ПІДПРИЄМСТВА		
14	Комплексна підготовка виробництва до випуску нової продукції	2
15	Показники ефективності організаційних проектів	2

6.Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

1. Організація як процес і явище.
2. Сутність організації виробництва.
3. Що вивчає „ Організація виробництва ” як наука?
4. Об’єкт і предмет науки «Організація виробництва»
5. Методи дослідження організації виробництва та їх характеристики.
6. Поняття виробничої системи, її складові елементи та структура.
7. Закони формування і функціонування виробничих систем та їх характеристика.
8. Принципи організації виробництва.
9. Поняття системи ведення господарства.
10. Системи господарства за галузями і елементами виробництва.
11. Підприємство – як складна виробнича система. Основні підсистеми підприємства.
12. Види сільськогосподарських підприємств і об’єднань.
13. Державні сільськогосподарські підприємства та їх організаційно-економічні основи.
14. Виробничі сільськогосподарські кооперативи та їх організаційно-економічні основи.
15. Господарські товариства та їх організаційно-економічні основи.
16. Акціонерні товариства та їх організаційно-економічні основи.
17. Приватно-орендні підприємства та їх організаційно-економічні основи.
18. Фермерські господарства та їх організаційно-економічні основи.
19. Сутність, зміст і структура виробничого процесу.
20. Класифікаційні ознаки основних, допоміжних і обслуговуючих виробничих процесів.
21. Принципи організації виробничого процесу.
22. Поняття типу організації виробництва. Порівняльна техніко-економічна характеристика організаційних типів виробництва.
23. Організаційно-технічний рівень виробництва: сутність, методи визначення.
42. Поняття про загальну та виробничу структури.
43. Види виробничих структур підприємств. Фактори, які впливають на виробничу структуру підприємства.
44. Сутність та організація землеустрою в сільськогосподарських підприємствах.
45. Сутність, структура та характеристика виробничих циклів.
46. Види поєднання операційних циклів.
47. Розрахунок тривалості виробничого циклу простого процесу.
48. Визначення виробничого циклу складного процесу.
49. Сутність методу організації виробництва.
50. Одиничний та партійний методи організації виробництва.
51. Сутність потокового методу організації виробництва.
52. Основні параметри потокової лінії.
53. Основні суспільні форми організації виробництва: спеціалізація, концентрація, кооперування, комбінування (інтеграція), диверсифікація.
54. Форми спеціалізації сільського господарства.
55. Основні показники спеціалізації та розміру сільськогосподарських підприємств.
56. Сутність та показники економічної ефективності застосування інтенсивних технологій вирощування сільськогосподарських культур.
57. Сутність раціональної структури посівних площ.
58. Показники економічної оцінки культур, які вирощуються для виробництва товарної продукції.
59. Показники економічної оцінки кормових культур.
60. Сутність сівозмін, їх типи та економічна оцінка.
61. Основні виробничі процеси у рільництві.

62. Розрахунок потреби в технічних засобах (тракторах, комбайнах, сівалках, плугах, автомобілях тощо) для виконання технологічних операцій в рослинництві.
63. Сутність кормової бази та принципи її раціональної організації.
64. Показники економічної оцінки кормової бази.
65. Сутність системи кормовиробництва та її види.
66. Сутність кормового плану та порядок визначення потреби в кормах для тваринництва.
67. Сутність балансу кормів та його складові.
68. Чинники вирощування овочів у приміській зоні.
69. Типи підприємств, які займаються вирощуванням овочів.
70. Основні технологічні процеси виробництва овочів.
71. Основні способи поливу овочів відкритого ґрунту.
72. Культивацийні споруди для вирощування овочів закритого ґрунту.
73. Сутність культурозміни в овочівництві закритого ґрунту.
74. Основні виробничі типи садівницьких підприємств.
75. Переваги великих садівницьких підприємств перед малими.
76. Особливості нових інтенсивних типів насаджень плодових культур.
77. Сутність садообороту та плодового кварталу саду.
78. Основні технологічні процеси виробництва плодів та ягід.
79. Виробничі типи підприємств з виробництва продукції тваринництва (скотарства, свинарства, вівчарства, птахівництва).
80. Організація відтворення стада тварин та птиці (терміни використання тварин основного стада, вік введення в основне стадо ремонтного молодняка, коефіцієнт обороту птиці, періоди тільності, поросності та кітності, тощо).
81. Раціональна структура стада тварин та птиці (% маток в стаді залежно від спеціалізації підприємства тощо).
82. Потоково-цехова система виробництва молока, яловичини, свинини.
83. Системи одержання приплоду у скотарстві, свинарстві, вівчарстві.
84. Системи утримання тварин і птиці.
85. Основні технологічні процеси виробництва продукції тваринництва.
86. Типи годівлі тварин і птиці.
87. Витрати кормів на виробництво одиниці тваринницької продукції.
88. Організація допоміжних виробництв (види допоміжних виробництв, завдання, структура та організація роботи допоміжних виробництв).
89. Організація обслуговуючих виробництв (види обслуговуючих виробництв, завдання, структура та організація роботи обслуговуючих виробництв).
90. Сутність якості продукції, класифікація показників якості.
91. Стандартизація процесів, продукції, послуг.
92. Сутність контролю якості продукції.
93. Об'єкти, види і методи контролю якості продукції.
94. Система управління якістю.
95. Сутність і завдання сертифікації продукції.
96. Сутність комплексної підготовки виробництва та її складові.
97. Зміст і завдання організаційно-економічної підготовки виробництва.
98. Сутність організаційного проектування, його об'єкти і предмети.
99. Етапи організаційного проектування.
100. Методи організаційного проектування залежно від глибини проектних рішень та їх характеристика.

Зразок екзаменаційного білета

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

ОС «Бакалавр» напрям підготовки/ спеціальність «Економіка підприємства»	Кафедра підприємництва та організації агробізнесу 20__ - 20__ н.р.	Екзаменаційний білет №_1_ з дисципліни «Організація виробництва»	Затверджую Зав. кафедри Ільчук М.М. 8.12.201 р.

Екзаменаційні запитання

1. Сутність організації виробництва. Об'єкт і предмет вивчення курсу.
2. Суспільні форми організації виробництва.

Тестові завдання

Питання 1. Що представляє собою організація як процес:

1	сукупність виробничих елементів підприємства
2	сукупність дій, які ведуть до утворення і удосконалення взаємозв'язків між частинами окремого цілого
3	економічні відносини в підприємствах

Питання 2. Основними елементи виробничої системи є:

1	робоча сила
2	предмети праці
3	інновації
4	засоби праці

Питання 3. Сукупність взаємопов'язаних процесів праці і природних процесів, у результаті яких відбувається перероблення продуктів природи, сировини та матеріалів у предмети споживання і засоби виробництва – це:

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь двома словами)

Питання 4. Розставити у відповідності до типів виробництва їх характеристики:

А. Одиначне виробництво	1. властива обмежена номенклатура виробів, що виготовляються періодично повторюваними партіями, і порівняно великий обсяг випуску.
В. Масове виробництво	2. характеризується широкою номенклатурою виробів, малим обсягом їх випуску на робочих місцях, які не мають певної спеціалізації.
С. Серійне виробництво	3. характеризується вузькою номенклатурою і великим обсягом випуску виробів, що виготовляються безперервно протягом тривалого часу.

Питання 5. При якій організаційно-правовій формі підприємства передбачена обов'язкова трудова участь засновників у його діяльності?

1	товариство з обмеженою відповідальністю
2	акціонерне товариство
3	виробничий кооператив
4	повне товариство

Питання 6. В чому полягає організація території плодкових насаджень?

1	у правильному виборі земельних ділянок під насадження і визначенні площ кварталів;
2	у виборі земельних ділянок під насадження і розміщенні садозахисних, вітроломних смуг і доріг
3	у виділенні кварталів під насадження і організації посадки саду
4	у правильному виборі земельних ділянок під насадження, розміщення господарських центрів і виробничих приміщень, розбивці площі насаджень на квартали, розміщенні садозахисних смуг і доріг, в розміщенні порід і сортів по кварталах

Питання 7. Який метод організаційного проектування забезпечує оптимізацію характеристик основних елементів виробничої системи під характеристики товару, який випускає фірма?

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь двома словами)

Питання 8. Сукупність характеристик об'єкту, які відносяться до його здатності задовольняти існуючі і можливі потреби споживача – це:

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)

Питання 9. Визначити кількість транспортних засобів, які необхідні для ефективної, безперервної роботи 2 силосозбиральних комбайнів КСК-100 за умов:

- продуктивність комбайна - 8 га за зміну (7 год.) ;
- урожайність кукурудзи на силос - 385 ц/га;
- час одного рейсу - 30 хв.;
- вантажопідйомність одного транспортного засобу - 5 т;
- коефіцієнт вантажопідйомності - 0,8.

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним числом)

Питання 10. Фермер хоче придбати комбайн для збирання зернових культур на площі 120 га. Визначити витрати на збирання зернових культур власним комбайном фермера (у разі його купівлі) та комбайном підрядчика за умов:

- підрядчик може зібрати 1га зернових культур за 1400 грн;
- ціна комбайна, якого хоче купити фермер, становить 1400 тис. грн;
- термін експлуатації комбайна –10 років;
- витрати на поточний ремонт власного комбайна плануються на рівні 200 грн на 1 га;
- витрати пального на 1 га становлять 18 л;
- ціна пального – 17 грн/л.
-

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь двома числами:

1) витрати на збирання зернових культур власним комбайном фермера, тис. грн.;

2) витрати на збирання зернових культур комбайном підрядчика, тис. грн.

Викладач, доцент

Коновал І.А.

8. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються методи: лекції, практичні роботи, ілюстрації тощо.

9. Форми контролю

Відповідно до «Положення про екзамен та заліки в НУБіП України» від 27.02.2019 р. поточний контроль знань та умінь студентів проводиться у формі тестів та шляхом виконання практичних і самостійних завдань за варіантами. Підсумковий контроль знань та умінь студентів проводиться у формі складання екзамену.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль			Рейтинг з навчальної роботи $R_{НР}$	Рейтинг з додаткової роботи $R_{ДР}$	Рейтинг штрафний $R_{ШТР}$	Підсумкова атестація (екзамен чи залік)	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3					
0-100	0-100	0-100	0-70	0-20	0-5	0-30	0-100

Примітки. 1. Відповідно до «Положення про екзамен та заліки в НУБіП України» від 27.02.2019 р., рейтинг студента з навчальної роботи $R_{НР}$ стосовно вивчення певної дисципліни визначається за формулою

$$0,7 \cdot (R^{(1)}_{ЗМ} \cdot K^{(1)}_{ЗМ} + \dots + R^{(n)}_{ЗМ} \cdot K^{(n)}_{ЗМ})$$

$$R_{НР} = \frac{\dots}{K_{Дис}} + R_{ДР} - R_{ШТР},$$

$K_{Дис}$

де $R^{(1)}_{ЗМ}, \dots, R^{(n)}_{ЗМ}$ – рейтингові оцінки змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K^{(1)}_{ЗМ}, \dots, K^{(n)}_{ЗМ}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{Дис} = K^{(1)}_{ЗМ} + \dots + K^{(n)}_{ЗМ}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі;

$R_{ДР}$ – рейтинг з додаткової роботи;

$R_{ШТР}$ – рейтинг штрафний.

Наведену формулу можна спростити, якщо прийняти $K^{(1)}_{ЗМ} = \dots = K^{(n)}_{ЗМ}$. Тоді вона буде мати вигляд

$$0,7 \cdot (R^{(1)}_{ЗМ} + \dots + R^{(n)}_{ЗМ})$$

$$R_{НР} = \frac{\dots}{n} + R_{ДР} - R_{ШТР}.$$

n

Рейтинг з додаткової роботи $R_{ДР}$ додається до $R_{НР}$ і не може перевищувати 20 балів. Він визначається лектором і надається студентам рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня знань студентів з дисципліни.

Рейтинг штрафний **R** штр не перевищує 5 балів і віднімається від **R** нр. Він визначається лектором і вводитьься рішенням кафедри для студентів, які матеріал змістового модуля засвоїли невчасно, не дотримувалися графіка роботи, пропускали заняття тощо.

Рейтинг здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни у балах переводиться у національні оцінки згідно з табл. 1.

Таблиця 1

**Співвідношення між національними оцінками
і рейтингом здобувача вищої освіти**

Оцінка національна	Рейтинг здобувача вищої освіти, бали
Відмінно	90-100
Добре	74 - 89
Задовільно	60 - 73
Незадовільно	0 - 59

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Критерії оцінки виконання навчальних завдань є одним з основних способів перевірки знань, умінь і навичок студентів з дисципліни “ **Організація виробництва**”. При оцінці завдань за основу слід брати повноту і правильність їх виконання. Необхідно враховувати такі вміння і навички студентів:

- диференціювати, інтегрувати та уніфікувати отримані знання;
- викладати матеріал логічно й послідовно;
- користуватися додатковою літературою.

Схема розподілу балів за модулями навчальної дисципліни «Організація виробництва».

Вид контролю	Модуль	Тема	Навчальні заняття (підготовка та виконання)	Виконання самостійних робіт	Модульний (змістово-модульний) контроль	Всього балів (сума 4+5+6)	
Поточний контроль	Модуль 1. Теоретичні основи організації виробництва	1.1	1	1	-		
		1.2	1	1	-		
		1.3	1	1	-		
		1.4	1	1	-		
		1.5	1	1			
		1.6	1	1			
		1.7	1	1			
	Всього за модуль 1			7	7	6	20
	Модуль 2. Організація діяльності підрозділів основного виробництва та виробничої інфраструктури	2.1	3	2	-		
		2.2	3	2	-		
		2.3	3	2	-		
		2.4	3	2	-		
		2.5	3	2			
	Всього за модуль 2			15	10	10	35
	Модуль 3. Удосконалення організації виробництва та підвищення ефективності функціонування виробничих систем підприємства	3.1	3	2			
		3.2	3	2			
	Всього за модуль 3			6	4	5	15
	Всього за поточний контроль*			28	21	21	70
	Підсумковий контроль (екзамен)						30
	Разом						100

Рейтингові оцінки зі змістових модулів

$$R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$$

Рейтинг здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни у балах переводиться у національні оцінки згідно з табл. 1.

Таблиця 1

Співвідношення між національними оцінками і рейтингом здобувача вищої освіти

Оцінка національна	Рейтинг здобувача вищої освіти, бали
Відмінно	90-100
Добре	74 - 89
Задовільно	60 - 73
Незадовільно	0 - 59

11. Методичне та матеріально-технічне забезпечення

1. Ільчук М.М., Коновал І.А. Організація та планування сільськогосподарського виробництва. Навч. посібник. – К.:ЗАТ «Нічлава», 2013. – 55 с.
2. Персональні комп'ютери

12. Рекомендована література Базова

1. Васильков В.Г. Організація виробництва: навч. посіб. / В. Г. Васильков –2-ге вид. – К. : КНЕУ, 2008. – 524 с.
2. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, N 18, N 19-20, N 21-22, ст.144
3. Ільчук М. М., Зрібняка Л. Я., Мельник С. І. та ін. Організація і планування сільськогосподарського виробництва: підруч. / Ільчук М. М., Зрібняка Л. Я., Мельник С. І. – Вінниця: Нова книга, 2009. – 456 с.
4. Організація і планування сільськогосподарського виробництва: навч. посіб. / Зрібняк Л. Я., Ільчук М. М., Коновал І. А. та ін. – К. : ЗАТ «Нічлава», 2012. – 304 с.
5. Організація виробництва: [навчальний посібник] / [Г.Є. Мазнеєв, С.М. Калініченко, І.С. Щербакова, О.В. Грідін]; за ред. Г.Є. Мазнеєва. – [вид. 2-ге випр. і доп.]. – Харків: Вид-во «Майдан», 2013. – 604 с.
6. Петров В. М. Організація виробництва та планування діяльності на підприємствах АПК: навч. посібник / В. М. Петров / Харк. нац. аграр. ун-т. – Х.: Майдан, 2016. – 362 с.
7. Прохорова В. В. Організація виробництва : навч. посібник / В. В. Прохорова, О. Ю. Давидова. – Х. : Вид-во Іванченка І.С., 2018. – 275 с.

Допоміжна

8. Герасимчук В. Г. Економіка та організація виробництва: підруч. / В. Г. Герасимчук., А. Е. Розенплентер. – К. : Знання, 2007. – 678 с.
9. Гриньова В. М. Організація виробництва: підруч. / В. М. Гриньова, М. М. Салун. – К. : Знання, 2009. – 582 с. 10. Організація виробництва: [навчальний посібник] / [Г.Є. Мазнев, С.М. Калініченко, І.С. Щербакова, О.В. Грідін]; за ред. Г.Є. Мазнева. – [вид. 2-ге випр. і доп.]. – Харків: Вид-во «Майдан», 2013. – 604 с.
10. Ільчук М.М., Коновал І.А., Барановська О.Д., Євтушенко В.Д. Розвиток ринку зерна в Україні та його стабілізація // Економіка АПК. - 2019. - № 4 - С. 29/
11. Ільчук М.М., Коновал І.А., Ус С.І. Методичні підходи до оцінки ефективності підприємницької діяльності аграрної сфери // Економіка АПК. - 2017. - № 5 - С. 51/
12. Ільчук М.М., Коновал І.А. Ефективність інвестиційного проекту створення та функціонування високотехнологічного сільськогосподарського підприємства // Економіка АПК. - 2015. - № 5 - С. 55.
13. Ільчук М.М., Коновал І.А. Бізнес-планування підприємницької діяльності в АПК. Навч. посібник. – К.:ЗАТ «Нічлава», 2013. –308 с.
14. Нікіфорова Л.О. Економіка і організація виробництва. Електронний навчальний посібник. – Вінниця. :ВНТУ, 2015. – 312 с.
15. Організація виробництва: [навчальний посібник] / [Г.Є. Мазнев, С.М. Калініченко, І.С. Щербакова, О.В. Грідін]; за ред. Г.Є. Мазнева. – [вид. 2-ге випр. і доп.]. – Харків: Вид-во «Майдан», 2013. – 604 с.
16. Організація виробництва : підручник / А. І. Яковлев [та ін.] ; ред.: А. І. Яковлев, С. П. Сударкіна, М. І. Ларка ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : НТУ "ХП", 2016. – 436 с.
17. Організація виробництва. Планування, організація і управління інноваційним розвитком високотехнологічного виробництва в промисловості та будівництві: Частина 2. Реалізація і забезпечення ефективності проектного управління інноваційним розвитком конкурентоспроможного виробництва: навч. посібник / В.О. Онищенко, О.В. Редкін, М.П. Нестеренко, Д.М. Толкачов. – Полтава: ПолтНТУ, 2015. – 217 с.
18. Петрович Й.М., Захарчин Г.М. Організація виробництва:Підручник. – Львів: «Магнолія плюс», 2004. – 400 с.
19. Петрович Й.М., Захарчин Г.М., Буняк С.О. Організація виробництва:Практикум. –Київ: «Центр навчальної літератури», 2005. – 336 с.
20. Прогнозування виробництва продукції рослинництва та його ресурсне забезпечення в Україні /С.М. Кваша, М.М. Ільчук, І.А. Коновал, М.М. Федюшко. - К.:ННЦ «ІАЕ», 2013. - 244 с.
21. Тютюнник М. Г. Організація виробництва в аграрних підприємствах: навч. посіб. / М. Г. Тютюнник. – Полтава : ФОП Говоров С. В, 2009. – 416 с.

13. Інформаційні ресурси

<http://iportal.rada.gov.ua/> – Верховна Рада України

<http://minagro.gov.ua/> – Міністерство аграрної політики України

<http://www.ukrstat.gov.ua/> - Державна служба статистики України

<http://www.minfin.gov.ua/> – Міністерство фінансів України

Відеоуроки НМЦ Агроосвіта

1. Утримання батьківського стада та вирощування ремонтного молодняку несучих порід курей. <https://www.youtube.com/watch?v=fk0PKV0Hc6o>

<http://pro-nalivki.ru/video/fk0PKV0Hc6o>

2. Інкубація яєць. <https://www.youtube.com/watch?v=MySER94vjfY>

3. Організація роботи племпідприємства.

<https://www.youtube.com/watch?v=nAzhKyqen98>

4. Технологія виробництва мяса бройлерів.

<https://www.youtube.com/watch?v=uF4yvUgjRc4>

5. Технологія утримання і вирощування свиней на глибокій підстилці.

<https://www.youtube.com/watch?v=niQYhO3VN3Q>

6. Інновації в технології виробництва свинини.

<https://www.youtube.com/watch?v=UWasGgfBuqU>

7. Технологія вівчарства.

<https://www.youtube.com/watch?v=xeqjCtf4gfU>

8. Сучасна технологія виробництва молока.

<https://www.youtube.com/watch?v=NZvDDlg68K8>